

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרק תשיעי - פב. - צ:

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה"

כח כסליו תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בניך לימודי ה'".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

כ"י

מסכת שבת פרק ט' - "אמר רבי עקיבא"

353.כב, א - כג, ב

משנה

אמר רבי עקיבא:

מניין לעבודה זרה שמטמאה במשא בנדה?

שנאמר: "תזרם כמו דוה, צא! תאמר לו"¹ (ישעיהו ל, כב),

מה נדה מטמאה במשא. אף עבודה זרה מטמאה במשא.

גמרא

תנן התם:

"מי שהיה נתלו² סמוך לעבודה זרה, ונפל - אסור לבנותו.

ביצד יעשה?

בזנס לתוך שלו ארבע אמות ובונה.

היה שלו ושל עבודה זרה - נידון מחצה על מחצה.

אבניו ועציו ועפריו - מטמאים בשרץ,

שנאמר: "שקץ תשקצנו"³ (דברים ז, כו).

רבי עקיבא אומר:

בנדה,

שנאמר: "תזרם כמו דוה"⁴ (ישעיהו ל, כב),

מה נדה מטמאה במשא, אף עבודה זרה מטמאה במשא" (עבודה זרה מז, א).

אמר רבה:

"תזרם" (ישעיהו ל, כב) - דאמר קרא נכרינהו מינד כזר.

"צא תאמר לו" (ישעיהו ל, כב) - "הכנס" אל תאמר לו.

ואמר רבה:

במשא - דכולי עלמא לא פליגי דמטמאה,

דהא אתקש לנדה.

כי פליגי: באבן מסמא.

רבי עקיבא סבר: בנדה.

מה נדה מטמאה באבן מסמא, אף עבודה זרה מטמאה באבן מסמא.

ורבנן סברי: כשרץ.

מה שרץ לא מטמא באבן מסמא, אף עבודה זרה לא מטמאה באבן מסמא.

ולרבי עקיבא, למאי הלכתא איתקש לשרץ?

למשמשיה.

ולרבנן, למאי הלכתא איתקש לנדה?

למשא.

ולוקשה רחמנא לנבלה!

אין הכי נמי,

אלא: מה נדה - אינה ל'אברין',

אף עבודה זרה - אינה ל'אברין'.

¹ וטמאתם את צפר פסילי כספך ואת אפודת מסכת זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו² ג'רסת הגהות הב"ח ורשי³ ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו ושרץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא⁴ וטמאתם את-צפוי פסילי כספך ואת-אפודת מסכת זהבך תזרם כמו דוה צא תאמר לו

וְאֵלָּא הָא דְּבַעֵי רַב חֲמָא בַּר גּוּרִיא:
 עֲבוּדָה זָרָה יִשְׁנָה ל'אַבְרִין' אוֹ אֵינָה ל'אַבְרִין'?
 תִּיפְשׁוּט לִיה מְהָא,
 דְּלַרְבֵּנּוּ - אֵינָה ל'אַבְרִין'!

רב חמא בר גוריא אליבא דרבי עקיבא בעי לה.

וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר:
 בְּאָבְוֹן מִסְמָא דְּכוּלֵי עֲלָמָא לָא פְּלִיגֵי דְּלָא מְטַמְאָה.
 כִּי פְּלִיגֵי: בְּמִשְׁא,
 רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: כְּנֻדָּה,
 מַה נְּדָה מְטַמְאָה בְּמִשְׁא, אִף עֲבוּדָה זָרָה מְטַמְאָה בְּמִשְׁא.
 וְרַבֵּנּוּ סָבַר: כְּשֶׁרֶץ,
 מַה שֶׁרֶץ לָא מְטַמְא בְּמִשְׁא, אִף עֲבוּדָה זָרָה לָא מְטַמְאָה בְּמִשְׁא.

וְרַבִּי עֲקִיבָא, לְמַאי הִלְכְּתָא אֵיתְקַשׁ לְשֶׁרֶץ?

לְמִשְׁמִשְׁיָהּ.

וְרַבֵּנּוּ לְמַאי הִלְכְּתָא אֵיתְקַשׁ לְנְדָה?

מַה נְּדָה אֵינָה ל'אַבְרִים', אִף עֲבוּדָה זָרָה אֵינָה ל'אַבְרִים'.

פגא וְרַבִּי עֲקִיבָא לְמַאי הִלְכְּתָא אֵיתְקַשׁ לְנְדָה?

לְמִשְׁא,
 לְוִקְשִׁיָּה לְנַבְלָה!

אִין, הֲכִי נָמִי,
 אֵלָּא מַה נְּדָה אֵינָה ל'אַבְרִין', אִף עֲבוּדָה זָרָה אֵינָה ל'אַבְרִין'.

אֵלָּא הָא דְּבַעֵי רַב חֲמָא בַּר גּוּרִיא:
 עֲבוּדָה זָרָה יִשְׁנָה ל'אַבְרִים' אוֹ אֵינָה ל'אַבְרִים'?
 תִּיפְשׁוּט לִיה מְהָא, בֵּין לְרַבֵּנּוּ בֵּין לְרַבִּי עֲקִיבָא דְּאֵינָה לְאַבְרִים!

רב חמא בר גוריא כרבה מתני,
 ובעי לה אליבא דרבי עקיבא.

מִיתִיבִי:

"עֲבוּדָה זָרָה כְּשֶׁרֶץ, וּמִשְׁמִשְׁיָהּ כְּשֶׁרֶץ."

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר:

עֲבוּדָה זָרָה כְּנֻדָּה וּמִשְׁמִשְׁיָהּ כְּשֶׁרֶץ."

כְּשֶׁלְמָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר נִיחָא,

אֵלָּא לְרַבָּה קִשְׁיָא!

אָמַר לָהּ רַבָּה:

מִי אֵלִימָא מִמְתַּנִּיתִין?! דְּקַתְנִי:

"עֲצִיו וְאַבְנֵיו וְעַפְרֵיו מְטַמְאִין כְּשֶׁרֶץ" -

וְאוֹקִימָנָא מַאי "כְּשֶׁרֶץ"? דְּלָא מְטַמְא בְּאָבְוֹן מִסְמָא.

מִיתִיבִי:

"גוֹי וְגוֹיָה, עֲבוּדָה זָרָה וּמִשְׁמִשְׁיָהּ הֵן, וְלֹא הֵיִסְטוּן."

רבי עקיבא אומר:

הו והיסטון.

בשלמא לרבי אלעזר ניהא,
אלא לרבה קשיא!

אמר לך רבה:

וליסעמיה גוי וגויה נמי הו ולא היסטון?
והתניא:

"דבר אל בני ישראל"⁵ (ויקרא טו, ב).

**"בני ישראל" - מטמאין בזיבה ואין גוים מטמאין בזיבה,
אבל גזרו עליהו שיהו כזבין לכל דבריהו!"**

אלא, רבה מתרין לטעמיה:

"גוי וגויה: הו והיסטון, ואבן מסמא שלהו.
עבודה זרה: היא והיסטה, אבל לא אבן מסמא שלה.
רבי עקיבא אומר:
עבודה זרה: היא והסיטה, ואבן מסמא שלה."

ורבי אלעזר מתרין לטעמיה:

"גוי וגויה: הו והיסטון, ואבן מסמא שלהו,
עבודה זרה: היא ולא היסטטה.
ורבי עקיבא אומר:
עבודה זרה: היא והסיטה."

מתקיף לה רב אשי:

מאי "הו"?

אלא, אמר רב אשי,

הכי קאמר:

"גוי וגויה: בין הו שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן - טמאים,
עבודה זרה: שהסיטה אחרים - טהורין,
אחרים שהסיטו אותה - טמאים.

משמשיה, בין הו שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן - טהורים.

רבי עקיבא אומר:

גוי וגויה ועבודה זרה: בין הו שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן - טמאים.
משמשיה, בין הו שהסיטו אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן - טהורין."

עבודה זרה,

בשלמא אחרים שהסיטו אותה משפחת לה.
אלא היא שהסיטה את אחרים היכי משפחת לה?

אמר רמי בריה דרב ייבא:

דרתנו:

"הזב בכף מאזנים, ואוכליו ומשקיו בכף שנייה,

כרע הזב - טמאין.

כרעו הו - טהורין" (זבים ד, 1).

פגב

כמאן אזלא הא דתניא:

⁵ דבר אל בני ישראל ואמרתם אליהם איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא

"כל הטמאות המסיטות - טהורות.
חוג מהיסטו של זב,
שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה?"

לימא דלא כרבי עקיבא,
דאי כרבי עקיבא - איכא נמי עבודה זרה!

אפילו תימא רבי עקיבא,
תנא "זב" וכל דדמי ליה.

354. פג, ב

בעי רב חמא בר גוריא:

עבודה זרה ישנה ל'אברים', או אינה ל'אברים'?

היכא דהדיוט יכול להחזירה - לא תיבעי לה,

דכמאן דמחברת דמי.

כי תיבעי לה:

היכא דאין הדיוט יכול להחזירה, מאי?

כיון דאין הדיוט יכול להחזירה - כמאן דמתברא דמי,

או דילמא: הא לא מחסרה?

ואיכא דבעי לה להך גיסא:

היכא דאין הדיוט יכול להחזירה - לא תיבעי לה,

דכמאן דמתברא דמי.

כי תיבעי לה:

היכא דהדיוט יכול להחזירה, מאי?

כיון דהדיוט יכול להחזירה כמאן דמחברא דמי,

או דילמא השתא מיהא קשלפה ושריא?

תיקו.

355. פג, ב

בְּעֵי רַב אַחֲדָבוּי בַּר אַמִּי:
עֲבוּדָה זָרָה פְּחוּתָהּ מִכְּזִית, מֵהוּ?

מִתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף:

לְמַאי?

אֵילִמָּא: לְעֵנִן אִיסוּרָא - לֹא יֵהָא אֱלָא 'זְבוּב' בְּעַל עֶקְרוֹן,

דְּתַנִּיא:

"וַיְשִׁימוּ לָהֶם בְּעַל בְּרִית לְאֱלֹהִים" (שופטים ח, לג) - זֶה 'זְבוּב' בְּעַל עֶקְרוֹן.

מִלְמַד שְׁבַל אֶחָד וְאֶחָד עֲשָׂה דְמוּת יִרְאָתוֹ וּמְנִיחָה בְּתוֹךְ כִּיסוֹ,

כִּיּוֹן שְׂזוּכְרָה מוֹצִיאָה מִתּוֹךְ כִּיסוֹ וּמְחַבְּקָה וּמְנַשְׁקָה!"

אֱלָא, לְעֵנִן טוּמְאָה - מַאי?

כִּיּוֹן דְּאִיתְקִישׁ לְשֶׁרֶץ: מֵה שֶׁרֶץ בְּכַעֲדֵשָׁה, אִף עֲבוּדָה זָרָה נִמְי בְּכַעֲדֵשָׁה.

אוּ דִילְמָא: הָא אִיתְקִישׁ לְמַת, מֵה מַת בְּכִזִּית, אִף עֲבוּדָה זָרָה בְּכִזִּית?

אָמַר רַב אֲזִיָּא וְאִיתִימָא רַבָּה בַּר עוּלָא,

תָּא שְׁמַע:

דְּתַנִּיא:

"עֲבוּדָה זָרָה פְּחוּתָהּ מִכְּזִית אֵין בָּהּ טוּמְאָה כַּל עֵיקָר,

שְׁנַאמַר: "וַיִּשְׁלַח אֶת עֲפָרָה עַל קִבְר בְּנֵי הָעָם"⁶ (מלכים ב' כג, ו).

מֵה מַת בְּכִזִּית אִף עֲבוּדָה זָרָה בְּכִזִּית."

⁶ ויוצא את האשרה מבית ה' מחוץ לירושלים אל נחל קדרון וישרוף אותה בנחל קדרון וידק לעפר וישלך את עפרה על קבר בני העם

356. פג, ב

[ורבי אלעזר אמר:]

באבן מסמא דכולי עלמא לא פליגי דלא מטמאה.

כי פליגי: במשא,

רבי עקיבא סבר: כנדה,

מה נדה מטמאה במשא, אף עבודה זרה מטמאה במשא.

ורבנן סברי: כשרץ,

מה שרץ לא מטמא במשא, אף עבודה זרה לא מטמאה במשא]

ורבנן, למאי הלכתא איתקש לשרץ?

דלא מטמא במשא, לנדה דאינה ל'אברין', למת דלא מטמא בכעדשה.

אימא לחומרא:

למאי הלכתא אקשה רחמנא לשרץ?

לטמויי בכעדשה,

לנדה לטמויי באבן מסמא,

אקשה רחמנא למת לטמויי באהל!

טומאת עבודה זרה דרבנן היא,

וקולא וחומרא,

לקולא - מקשינן,

לחומרא - לא מקשינן.

357. פג, ב - כד, א

משנה

מנין לספינה שהיא טהורה,
שנאמר: "דרך אגיה בלב ים" (משלי ל, יט).

גמרא

פשיטא "אגיה בלב ים" היא!

הא קא משמע לן:
כ"ס,
מה ים - טהור,
אף ספינה - טהורה.

תניא:

"חניניה אומר:
נלמדה מ"שק"⁷ (ויקרא יא, לב).
מה שק - מיטלטל מלא וריקו,
אף כל מיטלטל מלא וריקו,
לאפוקי ספינה דאינה מיטלטלת מלא וריקו".

מאי בינייהו?

איכא בינייהו:

ספינה של חרס.
מאן דאמר: "אגיה בלב ים" הא נמי בלב ים היא.
למאן דאמר כ"שק", הנך דכתיבי גבי שק, דאי מיטלטלת מלא וריקו - אין, אי לא - לא.
אבל ספינה של חרס אף על גב דאינה מיטלטלת מלא וריקו.

אי נמי,

ספינת הירדן.
למאן דאמר: "אגיה בלב ים" - הא נמי בלב ים היא.
למאן דאמר מיטלטלת מלא וריקו הא נמי מיטלטלת מלא וריקו.

דאמר רבי חנינא בן עקביא:

"מפני מה אמרו: ספינת הירדן טמאה?
מפני שטוענים אותה ביבשה ומורידין אותה למים".

אמר רב יהודה אמר רב:

לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש ואפילו שעה אחת,
שהרי כמה שנים נשנית משנה זו בבית המדרש ולא נתגלה טעמה,
עד שבא רבי חנינא בן עקביא ופירשה.

אמר רבי יונתן:

לעולם אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש, ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה,
שנאמר: "זאת התורה אדם מי ימות באהל" (במדבר יט, יד),
אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה.

אמר ריש לקיש:

אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה,

⁷ וכל אשר-יפל-עליו מהם במתם יטמא מקל-כלי-עץ או בגד או-עור או שק כל-כלי אשר-יעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד-הערב וטהר.

שנאמר: "זאת התורה אדם מי ימות באהל" (במדבר יט, יד).

אמר רבא:

ולחנניא, טילטול על ידי שוורים שמיה טילטול. פדא

דתנן:

"שלוש עגלות הן.

עשויה בקתידרא - טמאה מדרס,

במטה - טמאה טמא מת,

של אבנים - טהורה מכלום" (כלים כד, ב).

ואמר רבי יוחנן:

ואם יש בה בית קבול רמונים - טמאה טמא מת.

"שלוש תיבות הן:

תיבה שפתחה מצדה - טמאה מדרס.

מלמעלה - טמאה טמא מת.

והבאה במדה - טהורה מכלום" (כלים כד, ד).

358. פד, א

תנו רבנן:

"מדרס כלי חרס - טהור.**רבי יוסי אומר:****אף הספינה".**

מאי קאמר?

אמר רב זביד:

הכי קאמר: מדרס כלי חרס - טהור

מגעו - טמא,

וספינה של חרס - טמאה.

כחנניא.

"רבי יוסי אומר:**אף הספינה טהורה".**

כתנא דידן.

מתקיף לה רב פפא:

מאי?

אלא אמר רב פפא:

מדרס כלי חרס טהור, ומגעו טמא.

ושל עצ, בין מדרסו ובין מגעו טמא, וספינת הירדן טהורה.

כתנא דידן.

"רבי יוסי אומר:**אף הספינה טמאה".**

כחנניא.

359. פד, א-ב

"ומדרס בלי חרס" מנלן דטהור?

אמר חזקיה:

דאמר קרא: "ואיש אשר יגע במשכבו"⁸ (ויקרא טו, ה), מקיש משכבו לו - מה הוא, אית ליה טהרה במקוה אף משכבו טהרה במקוה.

דבי רבי ישמעאל תנא:

"כמשכב נדתה יהיה לה"⁹ (ויקרא טו, כו),

מקיש משכבה לה - מה היא אית לה טהרה במקוה, אף משכבה נמי אית לה טהרה במקוה, לאפוקי בלי חרס דלית ליה טהרה במקוה."

מתיב רבי אילעא:

"מפץ במת מנין?

ודין הוא,

ומה פכין קטנים שטהורין בזב - טמאים במת,

מפץ שטמא בזב, אינו דין שיהא טמא במת."

ואמאי? הא לית ליה טהרה במקוה!

אמר ליה רבי חנינא:

שאני התם, הואיל ואיכא במינו.

אמר ליה:

רחמנא ליצלן מהאי דעתא.

אדרבה! רחמנא ליצלן מדעתא דידך.

וטעמא מאי?

תרי קראי פתיבי.

פתיב: "ואיש אשר יגע במשכבו"¹⁰ (ויקרא טו, ה).

וכתיב: "וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב וטמא"¹¹ (ויקרא טו, ד),

הא כיצד?

יש במינו - אף על גב דלית ליה טהרה במקוה.

אין במינו - מקיש משכבו לו.

רבא אמר:

מדרס כלי חרס - טהור,

מהכא: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו [טמא הוא]" (במדבר יט, טו).

הא יש צמיד פתיל עליו - טהור הוא.

מי לא עסקינן דיחדניהו לאשתו נדה, וקאמר רחמנא: טהור.

⁸ ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב

⁹ כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה

¹⁰ ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב

¹¹ וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב וטמא וכל הכלי אשר ישב עליו וטמא

360. כד, ב - פה, א

משנה

מנין לערוגה שהיא ששה על ששה טפחים, שזרעין בתוכה חמשה זרעונין.
 ארבעה על ארבע רוחות הערוגה, ואחת באמצע.
 שנאמר: "כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח"¹² (ישעיהו סא, יא).
 זרעה' - לא נאמר, אלא "זרועיה".

גמרא

מאי משמע?

אמר רב יהודה:

"כי כארץ תוציא צמחה" -

"תוציא" - חד,

"צמחה" - חד,

הרי תרי.

"זרועיה" - תרי,

הא ארבע.

"תצמיח" - חד,

הא חמשה.

וקים להו לרבנן דחמשא בשיתא לא ינקי מהדדי.

פה, א

ומנלן דהא דקים להו לרבנן מילתא היא?

דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

מאי דכתיב: "לא תסיג גבול רעה אשר גבלו ראשונים"¹³ (דברים יט, יד),

גבול שגבלו ראשונים - לא תסיג,

מאי "גבלו ראשונים"?

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

מאי דכתיב: "אלה בני שעיר החרי ישבי הארץ"¹⁴ (בראשית לו, כ),

אטו כולי עלמא יושבי רקיע נינהו?!

אלא, שהיו בקי אין בישובה של ארץ,

שהיו אומרים: מלא קנה זה לזית, מלא קנה זה לגפנים, מלא קנה זה לתאנים.

ו"חרי" - שמריחים את הארץ.

ו"חרי" (בראשית לו, ב)?

אמר רב פפא:

שהיו טועמין את הארץ כחויא.

רב אחא בר יעקב אמר:

"חרי" - שנעשו בני חורין מנכסיהן.

¹² כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח כן ה' אלהים יצמיח צדקה ותהילה נגד כל הגוים

¹³ לא תסיג גבול רעה אשר גבלו ראשונים בנחלתך אשר תנחל

¹⁴ אלה בני שעיר החרי ישבי הארץ לוטן ושוכל וצבעון וענה

361. פה, א

אמר רב אסי:

"ערוגה - תוכה ששה, חוץ מגבוליה."

תניא נמי הכי:

"ערוגה תוכה ששה."

גבוליה בכמה?

קרתנו:

"רבי יהודה אומר:**רוחב נמלא רוחב פרסה" (כלאים גג).**

אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא:

מאי טעמא דרבי יהודה?

דכתיב: **"והשקית ברגלך פגו הירק"** (דברים יא, ט),

מה רגל - טפח,

אף גבול - נמי טפח.

362. פה, א-ב

אמר רב:

"ערוגה" - בחורכה שנינו.

והאיכא: מקום קרנות!

אמרי בי רב משמיה דרב:

בממלא את הקרנות.

ולזרע מאבראי ולא לימלי מגנאי!

גזירה שמא ימלא את הקרנות.

פה, ב

ולא יהא אלא ראש תור ירק.

מי לא תנן:

"היה ראש תור ירק נכנס לתוך שדה אחר - מותר,

מפני שנראה סוף שדה!"

אין ראש תור בערוגה.

ושמואל אמר:

ערוגה בין הערוגות שנינו.

והא קא מיתערבי בהדי!

בנוטה שורה לקאן ושורה לקאן.

363. פה, ב - פו, א

אמר עולא:

בעו במערבא:

הפקיע תלם אחד על פני כולה?

אמר רב ששת:

בא ערבוב וביטל את השורה.

רב אשי אמר:

אין עירובו מבטל את השורה.

איתיביה רבינא לרב אשי:

"הנוטע שתי שורות של קישואים, שתי שורות של דילועין, שתי שורות של פול המצרי - מותר.

שורה אחת של קישואים, ושורה אחת של דילועין, ושורה אחת של פול המצרי - אסור" (כלאים ג,ד)!

שאני הכא דאיכא שראכא.

אמר רב כהנא אמר רבי יוחנן:

הרוצה למלאות כל גינתו ירק,

עושה ערוגה ששה על ששה, ועוגל בה חמשה, וממלא קרנותיה, כל מה שירצה.

וקא איכא דביני וביני!

אמרי דבי רבי ינאי:

במחריב בין הביניים.

ורב אשי אמר:

אם היו זרועין שתי - זרוען ערב. ערב - זרוען שתי.

איתיביה רבינא לרב אשי:

"עבודת ירק בירק אחר - ששה טפחים.

ורואין אותם ^בטבלא מרופעת".

פוא, כטבלא הוא דשרי,

הא לאו הכי - אסור!

התם - לאקולי בה קולא אחרנא להתיר ראש תור היוצא הימנה.

364. פו, א

מְשָׁנָה

מַנְיָן לְפִלְטָת שְׁכֵבֶת זָרַע בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁתְּהָא טְמָאָה?
 שְׁנַאמַר: "הָיוּ נְכוּנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים"¹⁵ (שמות יט, טו).

מַנְיָן שְׁמַרְחִיצִין אֶת הַמִּלָּה בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁחַל לֵהוּיֹת בְּשִׁבְתָּ?
 שְׁנַאמַר: "וַיְהִי בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיוֹתֶם מוֹאֲבִים" (בראשית לד, כה).

מַנְיָן שְׁקוֹשְׁרִין לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית בְּרֵאשׁ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח?
 שְׁנַאמַר: "אִם יְהִי חֲטָאִיכֶם פְּשִׁינִים פְּשִׁלְגַּ יִלְבִּינִי" (ישעיה א, יח).

מַנְיָן לְסִיכָה שֶׁהִיא נְשִׁתִּיָּה בְּיוֹם הַנְּפוּרִים?
 אַף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדָבָר זָכָר לְדָבָר,
 שְׁנַאמַר: "וַתְּבֹא כַּמִּים בְּקִרְבּוֹ וּמְשִׁמּוֹן בְּעֲצָמוֹתָיו" (תהלים קט, יח).

גְּמָרָא

רִישָׁא - דְּלֵא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה,
 סִיפָא - כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.
 דְּאִי כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: טְהוּרָה שְׁמַעְנָא לִיה!

מֵאן דְּלֵא מוֹקֵי כְּתַנָּאִי:
 תַּנָּא רִישָׁא: "טְהוּרָה", וּמוֹקֵי לָהּ כּוֹלָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

וּמֵאן דְּמוֹקֵי כְּתַנָּאִי:
 רִישָׁא - רַבָּנָן,
 וּסִיפָא - כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה.

¹⁵ ויאמר אל העם הָיוּ נְכוּנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אל תגשו אל אשה

365. כו, א-ב

תנו רבנן:

"פולטת שכבת זרע ביום השלישי - טהורה,

דברי רבי אלעזר בן עזריה.

רבי ישמעאל אומר:

פעמים שהן ארבע עונות.

פעמים שהן חמש עונות,

פעמים שהן שש עונות.

רבי עקיבא אומר:

לעולם חמש,

ואם יצאתה מקצת עונה ראשונה, נותנין לה מקצת עונה ששית".

אמרוהו רבנן קמיה דרב פפא, ואמרי לה רב פפא לרבא:

בשלמא רבי אלעזר בן עזריה כרבנן דאמרי בחמישי עביד פרישה.

ורבי ישמעאל כרבי יוסי דאמר ברביעי עביד פרישה.

אלא רבי עקיבא כמאן?

לעולם כרבי יוסי,

כדאמר רב אדא בר אהבה:

משה בהשכמה עלה, ובהשכמה ירד.

בהשכמה עלה, דכתיב: "וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני"¹⁶ (שמות לד, ד),

בהשכמה ירד, דכתיב: "לך רד ועלית אתה ואהרן עמך" (שמות יט, כד),

מקיש ירידה לעלייה;

מה עלייה בהשכמה, אף ירידה בהשכמה.

למה ליה למימרא להו?

והא אמר רב הונא:

ישאל קדושים הו, ואין משמשין מטותיהו ביום!

הא אמר רבא:

אם היה בית אפל - מותר.

ואמר רבא ואיתימא רב פפא:

תלמיד חכם, מאפיל בטליתו, ומותר.

פוב, והא טבולי יום גינהו!

אבני בר רבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו:

ניתנה תורה לטבול יום.

יתב מרימר, וקאמר לה להא שמעתא.

אמר ליה רבינא למרימר:

ניתנה קאמרת, או ראויה קאמרת?

אמר ליה:

ראויה קאמינא.

וליתבלו ביני שימשי, וליתבלו תורה - ביני שימשי?

¹⁶ וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני כאשר צוה ה' אותו

אמר רבי יצחק:

"לא מראש בסתר דברתי" (ישעיהו מח, טז),

וליתבולו בצפרא דשבתא,
וליקבלו תורה בצפרא דשבתא

אמר רבי יצחק:

שלא יהא הללו הולכין לקבל תורה, והללו הולכין לטבילה.

אמר רבי חייא ברבי אבא אמר רבי יוחנן:

זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא,
אבל חכמים אומרים: שש עונות שלמות בעינין.

אמר רב חסדא:

מחלוקת שפירשה מן האשה,
אבל פירשה מן האיש - טמאה כל זמן שהיא לחה.

מתיב רב שישת:

"וְכָל בְּגָד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַּת זָרַע"¹⁷ (ויקרא טו, יז) - פָּרַט לְשִׁכְבַּת זָרַע שֶׁהִיא סְרוּחָה".
מאי לאו שפירשה מן האיש.

לא, שפירשה מן האשה.

¹⁷ וְכָל בְּגָד וְכָל עוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַּת זָרַע וכו' במים וטמא עד הערב

366. פו, ב

בעי רב פפא:

שכבת זרע של ישראל במעי גויה מהו?

ישראל דדאיגי במצות חביל גופייהו,

גוים דלא דאיגי במצות - לא.

או דילמא: כיון דאכלין שקצים ורמשים חביל גופייהו.

ואם תמצא לומר כיון דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו

במעי בהמה מהו?

אשה היא דאית לה פרוזדור - מסרחת,

אבל בהמה דלית לה פרוזדור - לא.

או דילמא: לא שנא.

תיקו.

367. פו, ב - פח, א

תנו רבנן:

"בששי בחדש - ניתנו עשרת הדברות לישראל.

רבי יוסי אומר:

בשבעה בו."

אמר רבא:

דכולי עלמא בראש חדש אתו למדבר סיני,

כתביב הכא: **"ביום הזה באו מדבר סיני"**¹⁸ (שמות יט, א),

וכתיב התם: **"החדש הזה לכם ראש חדשים"**¹⁹ (שמות יב, ב),

מה להלן: ראש חדש,

אף כאן: ראש חדש.

ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל,

כתביב הכא: **"זכור את יום השבת לקדשו"** (שמות כ, ח),

וכתיב התם: **"ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה"**²⁰ (שמות יג, ג),

מה להלן - בעצומו של יום,

אף כאן - בעצומו של יום.

כי פליגי בקביעא דירחא.

רבי יוסי סבר: בחד בשבא איקבע ירחא,

ובחד בשבא - לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא.

בתרי בשבא - אמר להו: **"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים"**²¹ (שמות יט, ו).

בתלתא - אמר להו: מצות הגבלה

בארבעה - עבוד פרישה.

פז, א

ורבנן סברי - בתרי בשבא איקבע ירחא.

בתרי בשבא - לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא.

בתלתא - אמר להו: **"ואתם תהיו לי"** (שמות יט, ו).

בארבעה - אמר להו: מצות הגבלה,

בחמישי - עבוד פרישה.

מיתבי:

"וקדשתם היום ומחר"²² (שמות יט, ז),

קשיא לרבי יוסי!

אמר לך רבי יוסי:

יום אחד הוסיף משה מדעתו.

דתניא:

"שלשה דברים עשה משה מדעתו,

והסבים הקדוש ברוך הוא עמו:

הוסיף יום אחד מדעתו.

ופירש מן האשה.

ושבר את הלוחות."

"הוסיף יום אחד מדעתו."

¹⁸ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני

¹⁹ החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה

²⁰ ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחוזה יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ

²¹ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש

²² ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכיבסו שמלותם

מאי דריש?

"היום ומחר" (שמות יט, י) - היום כמחר;
מה "למחר" - לילו עמו. אף "היום" - לילו עמו.
ולילה דהאידינא נפקא ליה,
שמע מינה תרי יומי לבר מהאידינא.

ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו?

דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא.

"ופירש מן האשה".

מאי דריש?

נשא קל וחומר בעצמו;
אמר: ומה ישאל שלא דברה שכינה עמהן אלא שעה אחת, וקבע להן זמן,
אמרה תורה: "היו נכנים ... אל תגשו"²³ (שמות יט, טו),
אני, שכל שעה ושעה שכינה מדברת עמי, ואינו קובע לי זמן - על אחת כמה וכמה!

ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו?

דכתיב: "לך אמר להם שיבו לכם לאהליכם" (דברים ה, כז),
וכתיב בתריה: "ואתה פה עמד עמדי" (שמות יט, כח).

ואית דאמרי:

"פה אל פה אדבר בו"²⁴ (במדבר יב, ח).

"שבר את הלוחות".

מאי דריש?

אמר: ומה פסח, שהוא אחד מתרי"ג מצות, אמרה תורה: "פל בן נצר לא יאכל בו"²⁵ (שמות יב, מג),
התורה כולה וישאל משומדים על אחת כמה וכמה.

ומנלן דהסכים הקדוש ברוך הוא על ידו?

שנאמר: "אשר שברת"²⁶ (שמות לד, א)
ואמר ריש לקיש: יישר כחך ששיברת.

תא שמע:

"והיו נכנים ליום השלישי"²⁷ (שמות יט, יא),
קשיא לרבי יוסי!

הא אמרינן: יום אחד הוסיף משה מדעתו.

²³ היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה

²⁴ פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' ביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה

²⁵ ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חוקת הפסח פל בן נצר לא יאכל בו

²⁶ הלוחות הראשונים אשר שברת

²⁷ והיו נכנים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני

תא שמע:

"שלישי" - שלישי בחדש ושלישי בשבת,
קשיא לרבנן!

אמרי לך רבנן:

הא מני? רבי יוסי היא.

"שלישי" למאי?

לכדתניא:

"וישב משה את דברי העם אל ה'" (שמות לד, ח),

ובתיב: **"ויגד משה את דברי העם אל ה'"**²⁸ (שמות לד, ט).

מה אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה?

ומה אמר להם משה לישךאל?

ומה אמרו ישךאל למשה?

ומה השיב משה לפני הגבורה?

זו מצות הגבלה,

דברי רבי יוסי בר יהודה.

רבי אומר:

בתחילה פירש עונשה,

דכתיב: **"וישב משה"**²⁹ (שמות יט, ח), דברים שמשבין דעתו של אדם, ולבסוף פירש מתן שכרה,

דכתיב: **"ויגד משה"**³⁰ (שמות יט, ט) - דברים שמושכין לבו של אדם באגדה.

ואיכא דאמרי:

בתחילה פירש מתן שכרה,

דכתיב: **"וישב משה"** - דברים שמשבין דעתו של אדם,

ולבסוף פירש עונשה, דכתיב: **"ויגד משה"** - דברים שקשין לאדם כגידיו.

תא שמע:

"ששי" - ששי בחדש, ששי בשבת,

קשיא לרבנן!

הא נמי - רבי יוסי היא.

"ששי" - למאי?

רבא אמר:

לחנייתו.

פז,ב

רב אחא בר יעקב אמר:

למסען.

וקמיפלגי בשבת דמרה.

דכתיב: **"כאשר צוה ה' אלהיך"**³¹ (דברים ה, יב),

ואמר רב יהודה אמר רב: **"כאשר צוה"** במרה³²,

מר סבר: אשבת איפקוד, אנתחומין לא איפקוד.

²⁸ ואמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם ויגד משה את דברי העם אל ה'

²⁹ ויענו כל-העם יחדו ויאמרו, כל אשר-דבר ה' נעשה; וישב משה את-דברי העם, אל-ה'

³⁰ ואמר יהוה אל-משה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם-כך יאמינו לעולם; ויגד משה את-דברי העם, אל-יהוה

³¹ שמור את יום השבת לקדשו פאשר צוה ה' אלהיך

³² "שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו" (שמות טו, כה)

ומר סבר: אתחומין נמי איפקוד.

תא שמע:

"ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים,
בארבעה עשר - שחטו פסחיהם,
בחמישה עשר - יצאו,
ולערב - לקו בכורות.

"לערב" סלקא דעתך?!

אלא: מבערב לקו בכורות.

ואותו היום חמישי בשבת היה."

מדחמיסר בניסן חמשה בשבת, ריש ירחא דאייר שבתא,
וריש ירחא דסיון חד בשבת - קשיא לרבנן!

אמרי לך רבנן:

אייר דההיא שתא עבורי עברוה.

תא שמע:

דלא עברוה.

"ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים,
בארבעה עשר - שחטו פסחיהם,
בחמשה עשר - יצאו,
ולערב - לקו בכורות."

"לערב" - סלקא דעתך?!

אלא אימא:

מבערב לקו בכורות.

ואותו היום חמישי בשבת היה.

השלים ניסן ואירע אייר להיות בשבת.

חסר אייר, ואירע סיון להיות באחד בשבת,"

קשיא לרבנן!

הא מני - רבי יוסי היא.

אמר רב פפא:

תא שמע:

"ויסעו מאלים ויבאו כל עדת בני ישראל ... בחמשה עשר יום לחדש השני"³³ (שמות טז, א),

ואותו היום שבת היה,

דכתוב: "ובקר וראיתם את כבוד ה'"³⁴ (שמות טז, ז),

וכתיב: "ששת ימים תלקטהו"³⁵ (שמות טז, כו),

ומדחמיסר באייר שבתא - ריש ירחא דסיון - חד בשבת.

קשיא לרבנן!

אמרי לך רבנן:

אייר דההיא שתא עבורי עברוה.

אמר ליה רב חביבי מהו זנאה לרב אשי:

תא שמע:

"ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוּקם המשכן" (שמות מ, ז),

תנא:

³³ ויסעו מאלים ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילים ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים

³⁴ ובקר וראיתם את כבוד ה' בשמעו את תלונותיכם על ה' ונחנו מה כי תלינו עלינו

³⁵ ששת ימים תלקטהו וכיום השביעי שבת לא יהיה בו

"אותו יום נטל עֶשֶׂר עֶטְרוֹת:
ראשון לַמַּעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
ראשון לְנִשְׂיָאִים,
ראשון לְכַהֲנֹה,
ראשון לְעַבְדָּה,
ראשון לִירֵידַת הָאֵשׁ,
ראשון לְאֲכִילַת קֶדְשִׁים,
ראשון לְשִׁכּוֹן שְׂכִינָה,
ראשון לְבָרֶךְ אֶת יִשְׂרָאֵל,
ראשון לְאִיסּוּר הַבְּמוֹת,
ראשון לְחֻדְשִׁים".

ומדריש ירחא ניסן דהאי שְׁתַּא חַד בְּשַׁבַּת, דְּאִשְׁתַּקֵּד בְּרַבִּיעֵי בְּשַׁבַּת.
דְּתַנֵּיא:

"אֲחֵרִים אֹמְרִים:

אִין בִּין עֲצַרְתָּ לְעֲצַרְתָּ, וְאִין בִּין רֵישׁ הַשָּׁנָה לְרֵישׁ הַשָּׁנָה - אֵלָא אַרְבַּעָה יָמִים בְּלִבָּד,
וְאִם הֵיְתָה שָׁנָה מְעוּבָרַת חֲמִשָּׁה".
הוּנָה לִיה רֵישׁ יָרְחָא דְאִיר מְעַלֵי שַׁבְּתָא, וְרֵישׁ יָרְחָא דְסִינּוֹן שַׁבְּתָא,
קְשִׁיא בִין לְרַבִּי יוֹסִי בִין לְרַבָּנָן!

לְרַבִּי יוֹסִי שְׁבַעָה חֲסָרִין עֲבוּד,
לְרַבָּנָן שְׁמוֹנֶה חֲסָרִים עֲבוּד.

פחא

תָּא שְׁמַע:

דְּתַנֵּיא בְּ"סֵדֶר עוֹלָם":

"נִסְסוּן שְׁבוּ יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,
בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - שְׁחַטוּ פֶּסַחִיהוּ,
בְּחֲמִשָּׁה עָשָׂר - יִצְאוּ,
וְאוֹתוֹ הַיּוֹם - עָרַב שַׁבַּת הָיָה".
ומדריש ירחא דְנִסְסוֹן עָרַב שַׁבַּת,
רֵישׁ יָרְחָא דְאִיר חַד בְּשַׁבְּא,
וְסִינּוֹן בְּתַרֵי בְּשַׁבְּא,
קְשִׁיא לְרַבִּי יוֹסִי!

אָמַר לָךְ רַבִּי יוֹסִי:

הָא מְנִי? רַבָּנָן הִיא.

תָּא שְׁמַע:

"רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר:

בְּשַׁנִּי - עָלָה מִשֶּׁה וְיָרַד,

בְּשַׁלִּישֵׁי - עָלָה וְיָרַד,

בְּרַבִּיעֵי - יָרַד וְשׁוּב לֹא עָלָה".

מֵאַחַר שְׁלֹא עָלָה, מַהִיכֵן יָרַד?

אֵלָא: בְּרַבִּיעֵי עָלָה וְיָרַד.

בְּחֲמִישֵׁי - בְּנֵה מִזְבֵּחַ וְהִקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן,

בְּשַׁשִּׁי - לֹא הָיָה לוֹ פְּנָאִי".

מֵאִי לָאוּ מִשׁוּם תּוֹרָה!

לֹא, מִשׁוּם טוֹרַח שַׁבַּת.

דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא:

בריה רחמנא:

דיהב אוריאן תליתאי,

לעם תליתאי,

על ידי תליתאי,

ביום תליתאי,

בירחא תליתאי.

כמאן? כרבנן.

368. כח, א

"וַיִּתְנַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הַהָר"³⁶ (שמות יט, יז),

אָמַר רַבִּי אֲבָדִימִי בַר הֵמָּא בַר הֶסְאָ:
מְלַמֵּד שְׂכַפְפָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם אֶת הַהָר כְּגִיגִית,
וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה - מוֹטָב, וְאִם לֹא - שֵׁם תְּהֵא קְבוּרַתְכֶם.

אָמַר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב:
מִכָּאן מוֹדְעָא רַבָּה לְאוּרֵייתָא.

אָמַר רַבָּא:
אִף עַל פִּי כֵן הַדּוֹר קִבְּלוּהּ בִּימֵי אַחְשָׁנּוֹרוּשׁ,
דְּכָתִיב: **"קִיְמוּ וְקַבְּלוּ"**³⁷ (אסתר ט, כז),
"קִיְמוּ" - מַה שְׂקִיבְלוּ כְּבָר.

אָמַר חֲזַקְיָה:
מַאי דְּכָתִיב: **"מִשְׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יִרְאָה וְשִׁקְטָה"** (תהילים עו, ט)?
אִם **"יִרְאָה"** לְמָה **"שִׁקְטָה"**?
וְאִם **"שִׁקְטָה"** לְמָה **"יִרְאָה"**?
אֶלָּא: בְּתַחֲלִילָה **"יִרְאָה"** וּלְבַסּוּף **"שִׁקְטָה"**.

וְלְמָה **"יִרְאָה"**?

כְּדָרִישׁ לְקִישׁ.
דְּאָמַר רִישׁ לְקִישׁ:
מַאי דְּכָתִיב: **"וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי"** (בראשית א, לא) - ה"א יְתִירָה לְמָה לִּי?
מְלַמֵּד שֶׁהַתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית,
וְאָמַר לָהֶם: אִם יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִים הַתּוֹרָה אַתֶּם מִתְקַיְיִמִין, וְאִם לֹא - אֲנִי מַחְזִיר אֶתְכֶם לְתוֹהוּ וּבֹהוּ.

³⁶ ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתנצבו בתחתית ההר

³⁷ קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלווים עליהם

369. פח, א-ב

דרש רבי סימאי:

בשעה שהקדימו ישראל "נעשה" ל"נשמע",
באו ששים ריבוא של מלאכי השרת,
לכל אחד ואחד מ'ישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד "נעשה" ואחד כנגד "נשמע".
וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים מלאכי חבלה ופירקום,
שנאמר: "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר הורב" (שמות לג, ו).

אמר רבי חמא ברבי חנינא:

בחורב טענו ובחורב פרקו.
בחורב טענו - כדאמרן,
בחורב פרקו - דכתיב: "ויתנצלו בני ישראל".

אמר רבי יוחנן:

וכולן זכה משה ונטלן.
דסמיך ליה: "ומשה יקח את האהל" (שמות לג, ז).

אמר ריש לקיש:

עתידי הקדוש ברוך הוא להחזירן לנו,
שנאמר: "ופדוני ה' ישבון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם" (ישעיהו לה, י),
שמחה שמעולם - על ראשם.

אמר רבי אלעזר:

בשעה שהקדימו ישראל "נעשה" ל"נשמע",
יצתה בת קול ואמרה להן: מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו?
דכתיב: "ברכו ה' מלאמיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו" (תהילים קג, כ).
ברישא - "עושי" והדר - "לשמע".

אמר רבי חמא ברבי חנינא:

מאי דכתיב: "כתפוח בעצי היער"³⁸ (שיר השירים ב, ג),
למה נמשלו ישראל לתפוח?
לומר לה מה תפוח זה פריז קודם לעליו,
אף ישראל הקדימו "נעשה" ל"נשמע".

ההוא מינא דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא,

ויתבה אצבעתא דידיה תותי פרעא וקא מייץ בהו, וקא מבוען אצבעתיה דמא.
אמר ליה: עמא פזיזא, דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפחזותיכו קיימיתו!
ברישא איבעיא לכו למשמע, אי מציתו - קבליתו, ואי לא - לא קבליתו.
אמר ליה: אגן ^ דסגין בשלימותא כתיב בן: "תמת ישירים תנחם" (משלי יא, ג),
הנד אינשי דסגן בעלילותא, כתיב בהו: "וסלף בוגדים ישדם" (משלי יא, ג).

פח, ב

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

מאי דכתיב: "לבבתני אחותי מלה לבבתני באחת מעיניך"³⁹ (שיר השירים ד, ט),
בתחילה - באחת מעיניך,
לכשתעשי - בשתי עיניך.

³⁸ כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצילו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחיכי

³⁹ לבבתני אחותי מלה לבבתני באחת מעיניך באחד ענק מצורוניך

370. פח, ב

אמר עולא:

עלובה פלה מזנה בתוך חופתה.

אמר רבי מרי ברה דבת שמואל:

מאי קרא?

"עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו" (שיר השירים א, יב).

אמר רב:

ועדיין חביבותא היא גבון,

דכתיב: "נתן" ולא כתב 'הסריח'.

תנו רבנן:

"עלובין ואינן עולבין,

שומעין חרפתו ואינן משיבין,

עושין מאהבה ושמחין בישורין.

עליהו הכותב אומר: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" (שופטים ה, לא).

אמר רבי יוחנן:

מאי דכתיב: "ה' יתן אומר המבשרות צבא רב" (תהילים סח, יב)?

כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות.

תני רבי ישמעאל:

"וכפטיש יפצץ סלע"⁴⁰ (ירמיהו כג, כט),

מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות -

אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נחלק לשבעים לשונות."

אמר רב חננאל בר פפא:

מאי דכתיב:

"שמעו! כי נגידים אדבר"⁴¹ (משלי ח, ו)?

למה נמשלו דברי תורה כנגיד?

לומר לה: מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות,

אף דברי תורה יש בהם להמית ולהחיות.

היינו דאמר רבא:

למיימינים בה - סמא דחיי

למשמאילים בה - סמא דמותא.

דבר אחר:

"נגידים" - כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא קושרים לו שני כתרים.

⁴⁰ הלוא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפצץ סלע⁴¹ שמעו! כי נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים

371. פח, ב - פט, א

אמר רבי יהושע בן לוי:

מאי דכתיב: **"צרוך המוד דודי לי בין שדי יליו"** (שיר השירים א, ג)?
אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא:
רבוננו של עולם! אף על פי שמיצר ומימר לי דודי - בין שדי יליו.

"אשפל הפפר דודי לי בכרמי עין גדי" (שיר השירים א, יד)
מי שהכל שלו - מכפר לי על עון גדי, שכרמתי לי.

מאי משמע דהאי **"כרמי"** לישנא דמכניש הוא?

אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן,

דתנו:

"כסא של נובס שנורמים עליו את הכלים" (כלים כג, ד).

ואמר רבי יהושע בן לוי:

מאי דכתיב: **"לחיי פערונת הבשם"**⁴² (שיר השירים ה, ג)?
כל דבור ודבור שייצא מפי הקדוש ברוך הוא - נתמלא כל העולם כולו בשמים.
וכיון שמדיבור ראשון נתמלא, דיבור שני להיכן הלך?
הוציא הקדוש ברוך הוא הרוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון.
שנאמר: **"שפתותיו שושנים נוטפות מור עבר"**.
אל תקרי **"שושנים"** אלא **"שושנים"**.

ואמר רבי יהושע בן לוי:

כל דיבור ודיבור שייצא מפי הקדוש ברוך הוא - יצתה נשמתן של ישראל,
שנאמר: **"נפשי יצאה בדברו"** (שיר השירים ה, ו).
ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן - דיבור שני היאך קיבלו?
הוריד טל שעתידי להחיות בו מתים והחיה אותם,
שנאמר: **"גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה מוננתה"** (תהלים סח, י).

ואמר רבי יהושע בן לוי:

כל דיבור ודיבור שייצא מפי הקדוש ברוך הוא חזרו ישראל לאחוריהן שנים עשר מיל,
והיו מלאכי השרת מדדין אותן,
שנאמר: **"מלאכי צבאות ידדון וידדון"** (תהלים סח, ג),
אל תיקרי **"ידדון"** אלא **"ידדון"**.

ואמר רבי יהושע בן לוי:

בשעה שעלה משה למרום,
אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו?
אמר להן: לקבל תורה בא.
אמרו לפניו: חמדה⁴³ גנוזה שגנוזה לה תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם,
אתה מבקש ליתנה לבשר ודם!?
"מה אנוש מי תזכרנו וכן אדם מי תפקדנו" (תהילים ח, ה)?
"ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים" (תהילים ח, ב)!
אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה.

⁴² לחיי פערונת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר

⁴³ ע"פ כתב"י, ראשונים ועוד

אמר לפניו: רבנו של עולם! מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם.
אמר לו: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה.

שנאמר: "מאחז פני כסא פרשו עליו עננו" (איוב כו, ט),

ואמר רבי נחום: מלמד שפירש שדי מזיו שכיתנו ועננו עליו.

אמר לפניו: רבנו של עולם! תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה?

"אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" (שמות כ, ב).

אמר להן: למצרים ירדתם!! לפרעה השתעבדתם!! תורה למה תהא לכם?
שוב: מה כתיב בה?

"לא יהיה לך אלהים אחרים" (שמות כ, ג).

פ,ט,א בין הגוים אתם שרויין שעובדין ^עבודה זרה!?

שוב: מה כתיב בה?

"זמור את יום השבת לקדשו" (שמות כ, ח).

כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות!?

שוב: מה כתיב בה?

"לא תשא" ⁴⁴ (שמות כ, ז).

משא ומתן יש ביניכם!?

שוב: מה כתיב בה?

"כבד את אביך ואת אמך" (שמות כ, יב).

אב ואם יש לכם!?

שוב: מה כתיב בה?

"לא תרצח" ... "לא תנאף" ... "לא תגנב" (שמות כ, יג).

קנאה יש ביניכם! יצר הרע יש ביניכם!?

מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא,

שנאמר: "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ" (תהילים ח, י).

ואילו "תנה הודך על השמים" לא כתיב.

מיד כל אחד ואחד, נעשה לו אוהב ומסר לו דבר,

שנאמר: "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם" ⁴⁵ (תהילים סח, יט).

בשכר שקראוך "אדם" - לקחת מתנות.

אף מלאך המות מסר לו דבר,

שנאמר: "זיתן את הקטרת וכפר על העם" (במדבר יז, יב).

ואומר: "ועמוד בין המתים ובין החיים" ⁴⁶ (במדבר יז, ג).

אי לאו דאמר ליה, מי הוה ידע?

ואמר רבי יהושע בן לוי:

בשעה שירד משה מלפני הקדוש ברוך הוא,

בא שטן ואמר לפניו: רבנו של עולם, תורה היכן היא?

אמר לו: נתתיה לארץ.

הלך אצל ארץ, אמר לה: תורה היכן היא?

אמרה לו: "אלהים הבין דרפה" ⁴⁷ (איוב כח, כג).

הלך אצל ים, ואמר לו: אין עמדי.

הלך אצל תהום, אמר לו: אין בי.

שנאמר: "תהום אמר לא בי היא וים אמר אין עמדי" (איוב כח, יד).

"אברון ומות אמרו באונינו שמענו שמעה" (איוב כח, כב).

חזר ואמר לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה.

אמר לו: לך אצל בן עמרם.

הלך אצל משה אמר לו: תורה שנתן לך הקדוש ברוך הוא היכן היא?

אמר לו: וכי מה אני שנתן לי הקדוש ברוך הוא תורה?

⁴⁴ לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא

⁴⁵ עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשכון יה אלהים

⁴⁶ ועמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגיפה

⁴⁷ אלהים הבין דרפה והוא ידע את מקומה

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: משה, בדאי אתה?!
 אומר לפניו: רבונו של עולם, חמדה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום⁴⁸, אני אחזיק טובה לעצמי?
 אומר לו הקדוש ברוך הוא למשה: הואיל ומיעטת עצמך, תקרא על שמך,
 שנאמר: "זכרו תורת משה עבדי"⁴⁹ (מלאכי ג, כב).

ואמר רבי יהושע בן לוי:
 בשעה שעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא שהיה קושר כתרים לאותיות.
 אומר לו: משה, אין שלום בעירך?
 אומר לפניו: כלום יש עבד שנותן שלום לרבו?
 אומר לו: היה לך לעזרני,
 מיד אמר לו: "ועתה יגדל נא פה ה' באשר דברת" (במדבר יד, יז).

אמר רבי יהושע בן לוי:
 מאי דכתיב: "וירא העם פי ביש משה"⁵⁰ (שמות לב, א),
 אל תקרי: "ביש" אלא: 'באו שש'.
 בשעה שעלה משה למרום, אמר להן לישראל:
 לסוף ארבעים יום בתחלת שש אני בא.
 לסוף ארבעים יום בא שטן ועירב את העולם.
 אמר להן: משה רבכם היכן הוא?
 אמרו לו: עלה למרום.
 אמר להן? באו שש.
 ולא השגיחו עליו.
 מת.
 ולא השגיחו עליו.
 הראה להם דמות מטתו.
 והיינו דקאמרי ליה לאהרן: "כי זה משה האיש"⁵¹ (שמות לב, א).

⁴⁸ ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת (משלי ח, ל)

⁴⁹ זכרו תורת משה עבדי אשר ציויתי אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים

⁵⁰ וירא העם פי ביש משה לרדת מן ההר

⁵¹ כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו

372. פט, א-ב

אמר ליה ההוא מרבנן לרב כהנא:
מי שמיע לך מאי "הר סיני"?

אמר ליה:
הר שנעשו בו נסים לישראל.

'הר ניסאי' מיבעי ליה!

אלא: הר שנעשה סימן טוב לישראל.

'הר סימנאי' מיבעי ליה!

אמר ליה:
מאי טעמא לא שכחת קמיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דמעייני באגדתא?
רב חסדא ורבה בריה דרב הונא דאמרי תרווייהו:
מאי "הר סיני"?
הר שירדה שנאה לאמות העולם עליו.

והיינו דאמר רבי יוסי ברבי חנינא:
חמשה שמות יש לו:
"מדבר צין" - שנצטוו ישראל עליו.
"מדבר קדש" - שנתקדשו ישראל עליו.
"מדבר קדמות" - שנתנה קדומה עליו.
"מדבר פארן" - שפרו ורבו עליה ישראל.
"מדבר סיני" - שירדה שנאה לאמות העולם עליו.
ומה שמו? חורב שמו.

ופליגא דרבי אבהו,
דאמר רבי אבהו: "הר סיני" שמו, ולמה נקרא "הר חורב" שירדה חורבה לאמות העולם עליו.

373.פט, ב

"מנין שקושרין לשון של זהורית [בראש שעיר המשתלח?
שנאמר: "אם יהיו חטאיכם פשנים פשלג ולבינו" (ישעיה א, יח)]."

"פשנים"? 'פשני' מיבעי ליה!

אמר רבי יצחק:

אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל:

אם יהיו חטאיכם פשנים הללו שסדורות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו - פשלג ילבינו.

דרש רבא:

מאי דכתיב: "לכו נא ונזכחה יאמר ה" - "לכו נא"? 'בואו נא' מיבעי ליה!

"יאמר ה"? 'אמר ה' מיבעי ליה!

לעתיד לבא יאמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: לכו נא אצל אבותיכם ויזכחו אתכם.

ויאמרו לפניו: רבוננו של עולם, אצל מי נלך?

אצל אברהם שאמרת לו: "ידע תדע"⁵² (בראשית טו, יג) - ולא בקש רחמים עלינו?!

אצל יצחק שביירך את עשו: "וזהה פאשר תריד"⁵³ (בראשית כו, מ), ולא בקש רחמים עלינו?!

אצל יעקב שאמרת לו: "אנכי ארד עמך מצרימה" (בראשית מו, ד), ולא בקש רחמים עלינו?!

אצל מי נלך עכשיו?

יאמר ה'.

אמר להן הקדוש ברוך הוא: הואיל ותליתם עצמכם בי - "אם יהיו חטאיכם פשנים, פשלג ילבינו".

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:

מאי דכתיב: "כי אתה אבינו,

כי אברהם לא ידענו,

וישראל לא יפידנו,

אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך" (ישעיהו סג, טז)?

לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: בניהו חטאו לי.

אמר לפניו: רבוננו של עולם - ימחו על קדושת שמך.

אמר ה': אימר ליה לייעקב דהנה ליה צער גידול בנים, אפשר דבעי רחמי עלייהו.

אמר ליה: בניהו חטאו.

אמר לפניו: רבוננו של עולם - ימחו על קדושת שמך.

אמר: לא בסבי טעמא, ולא בדרדקי עצה.

אמר לו ליצחק: בניהו חטאו לי.

אמר לפניו: רבוננו של עולם - בני ולא בניה?!

בשעה שהקדימו לפניה: "נעשה" ל"נשמע", קראת להם: "בני בכורי" (שמות ד, כב),

עכשיו בני ולא בניה?!

ועוד, כמה חטאו?

כמה שנותיו של אדם? שבועים שנה.

דל עשרין דלא ענשת עליהו - פשו להו חמשין.

דל עשרין וחמשה דלילותא - פשו להו עשרין וחמשה.

דל תרתי סרי ופלגא דצלווי ומיכל ודבית הכסא - פשו להו תרתי סרי ופלגא.

אם אתה סובל את כולם - מוטב,

ואם לאו - פלגא עלי ופלגא עליך.

ואם תמצא לומר כולם עלי - הא קריבית נפשי קמך.

פתחו ואמרו: "אתה אבינו".

⁵² ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה

⁵³ וזהה פאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך

אמר להם יצחק: עד שאתם מקלסין לי, קלסו להקדוש ברוך הוא.
ומחוי להו יצחק, הקדוש ברוך הוא בעיניו.
מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים: "אתה ה' אבינו גאלנו מעולם שימך".

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל,
אלא שזכותו גרמה לו,
דכתיב: "בחבלי אדם אמשכם בעבתות אהבה,
ואהיה להם כמרימי על על לחיהם ואט אליו אוכיל" (הושע יא, ד).

374.פט, ב

משנה

המוציא עצים - כדי לבשל ביצה קלה.
 תבלין - כדי לתבל ביצה קלה.
 ומצטרפין זה עם זה.
 קליפי אגוזין, קליפי רמונים, איסטיס ופואה - כדי לצבוע בהן בגד קטן פי סבכה.
 מי רגלים נתר ובורית קמוליא ואשלג - כדי לכבס בגד קטן פי סבכה.
 רבי יהודה אומר:
 כדי להעביר את הכתם.

גמרא

תנינא חדא זימנא!
 קנה - כדי לעשות קולמוס,
 אם היה עב או מרוסס - כדי לבשל ביצה קלה שבביצים, טרופה ונתונה באילפס!

מהו דתימא: התם הוא דלא חזי למידי,
 אבל עצים דחזו לככא דאקלידא אפילו כל שהוא,
 קא משמע לן.

375. פט, ב - צ, א

"תבלין - נדי לתבל ביצה קלה".

ורמינהו:

"תבלין, שנים ושלשה שמות ממין אחד,

או משלשה מינין - אסורין,

ומצטרפין זה עם זה" (עולה ב,ו).

ואמר חזקיה:

במיני מתיקה שנו,

הואיל וראויין למתק קדירה.

טעמא דחזו למתק את הקדירה,

הא לאו הכי - לא!

צ,א

הכא נמי חזו למתק.

376. צ, א

"קליפי אגוזין וקליפי רמונים סטים ופואה - כדי לצבוע בגד קטן".

ורמינהו:

"המוציא סמנים שרויין- כדי לצבוע בהן דוגמא לאירא!"

(הא איתמר עליה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוי:
לפי שאין אדם טורח לשרות סמנים לצבוע בהן דוגמא לאירא.

377. צ, א

"מי רגלים".

תנא:

"מי רגלים - עד בן ארבעים יום".

"נתר".

תנא:

"נתר אלכסנדרית, ולא נתר אנפנטרין".

"בורית".

אמר רב יהודה:

זה חול.

והתניא:

"הבורית והחול!"

אלא: מאי "בורית" כברייתא.

מיתיבי

"הוסיפו עליהן: החלביצין, והלעינון, והבורית, והאהל".

ואי סלקא דעתך: כברייתא, כברייתא מי איכא בשביעית!?

והתניא⁵⁴:

"זה הפלל, כל שיש לו עיקר - יש לו שביעית,

ושאין לו עיקר - אין לו שביעית!"

אלא מאי "בורית" - אהלא.

והתניא:

"והבורית ואהלא!"

אלא תרי גווני אהלא.

"קימוליא".

אמר רב יהודה:

שלוף דוץ.

"אשלא".

אמר שמואל:

שאילתינהו לכל נחותי ימא, ואמרו לי 'שונאנה' שמייה,
ומשתכח בנוקבא דמרנגייתא, ומפקי ליה ברמצא דפרזלא.

378. צ, א

משנה

פלפלת - כל שהוא.

ועטרן - כל שהוא.

מיני בשמים ומיני מתכות - כל שהו.

מאבני המזבח ומעפר המזבח, מקק ספרים, ומקק מטפחותיהם - כל שהוא,

שמצניעין אותן לגונן.

רבי יהודה אומר:

אף המוציא משמשי עבודה זרה, כל שהוא,

שנאמר: "ולא ידבק בידך מאומה מן התרומ" (דברים יג, יח).

גמרא

"פלפלת - כל שהוא" - למאי חזיא?

לריח הפה.

"עטרן - כל שהוא" - למאי חזיא?

לצילחתא.

"מיני בשמים - כל שהו".

תנו רבנן:

"המוציא ריח רע - כל שהוא.

שמן טוב - כל שהוא.

ארגמן - כל שהוא.

ובתולת הוורד - אחת".

379. צ, א

"מיני מתכות - כל שהו".

למאי חזו?

תניא:

"רבי שמעון בן אלעזר אומר:
שכן ראוי לעשות ממנה דרבן קטן".

תנו רבנן:

"האומר: 'הרי עלי ברזל',
אחרים אומרים:
לא יפחות מאמה על אמה.

למאי חזיא?

אמר רב יוסף:
לכלי עורב.

ואיכא דאמרי:

"אחרים אומרים:
לא יפחות מכלי עורב".

וכמה?

אמר רב יוסף:
אמה על אמה.

"נחשת - לא יפחות ממעה בסף".

תניא:

"רבי אליעזר אומר:
לא יפחות מצינורא קטנה של נחשת".

למאי חזיא?

אמר אביי:

שמחטטין בה את הפתילות, ומקנחין הנרות.

380. צ, א

"מקק ספרים ומקק מטפחת".

אמר רבי יהודה:

מקק דסיפרי, תקך דשיראי, ואילא דעינבי, ופה דתאני, ונהה דרימוני - כולו סכנתא.

ההוא תלמידא דההוה יתיב קמיה דרבי יוחנן,

הנה קאכיל תאני.

אמר ליה: רבי, קוצין יש בתאנים!

אמר ליה: קטליה פה לדין.

381. צ, א-ב

משנה

המוציא קופת הרוכלין, אף על פי שיש בה מיניו הרבה - אינו חייב אלא חטאת אחת,
 זרעוני גינה - פחות מכגורגרת.
 רבי יהודה בן בתירה אומר: חמישה.
 זרע קישואין - שנים.
 זרע דילועין - שנים.
 זרע פול המצרי - שנים.
 חגב חי טהור - כל שהוא,
 מת - כגורגרת.
 צפורת כרמים, בין חיה בין מתה - כל שהוא,
 שמצניעין אותה לרפואה.
 רבי יהודה אומר:
 אף המוציא חגב חי טמא - כל שהוא, שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו.

צ,ב

גמרא

ורמינהו:

"זבל וחול הדק - כדי לזבל קלח של ברוב,
 דברי רבי עקיבא.
 וחכמים אומרים:
 כדי לזבל ברישא!"

אמר רב פפא:

הא - דזריע.

הא - דלא זריע,

לפי שאין אדם טורח להוציא נימא אחת לזריעה.

"זרע קישואין".

תנו רבנן:

"המוציא גרעין, אם לנטיעה - שתים,

אם לאכילה - כמלא פי חזיר,

וכמה מלא פי חזיר?

אחת.

אם להסיק - כדי לבשל ביצה קלה.

אם לחשבון - שתים.

אחרים אומרים: חמש".

תנו רבנן:

"המוציא שני נימין מזנב הסוס, מזנב הפרה - חייב,

שמצניעין אותו לנישבין.

מקשה של חזיר - אחת.

צורי דקל - שתים.

תורי דקל - אחת".

382.צ, ב

"ציפורת כרמים, בין חיה בין מתה - כל שהוא".

מאי "ציפורת כרמים"?

אמר רב:
פליא ביארי.אמר אביי:
ומשתכח בדיקלא דחד נבארא.
ועבדי לה לחוכמא.אכיל ליה לפלגא דימיניה,
ופלגא דשמאליה רמי לה בגובתא דנחשא,
וחתים לה בשיתין גושפנקי,
ותלי לה באיברא דשמאלא.
וסימניד: **"לב חכם לימינו ולב פסיל לשמאלו"** (קהלת י, ב),
וחפים פמה דבעי,
וגמר פמה דבעי,
ואכיל ליה לאידך פלגא,
דאי לא - מיעקר תלמודו.

383. צ, ב

"רבי יהודה אומר:

אף המוציא [חגב חי טמא - כל שהוא, שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו"].

ותנא קמא סבר - לא.

מאי טעמא?

דילמא אכיל ליה.

אי הכי, טהור נמי!

דהא רב כהנא הוה קאים קמיה דרב,

והוה קמעבר שושיבא אפומיה.

אמר ליה: שקליה,

דלא לימרו מיכל קאכיל ליה וקעבר משום: "בל תשקצו את נפשותיכם" (ויקרא יא, מג)!

אלא דילמא מיית, ואכיל ליה.

ורבי יהודה?

אי מיית - קטן מיספד ספיד ליה.

הדרן עלך אמר רבי עקיבא